

MAGYAR NYELV

A MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA

FELELŐS SZERKESZTŐ

JUHÁSZ DEZSŐ

A 107. KÖTET MUTATÓJA

MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG, BUDAPEST
2011

TARTALOM

ÁBRAHÁM IMRE, Megjegyzések négy Győr környéki település történeti helyneveihez	334
ALBERT SÁNDOR, Kenesei István szerk., A nyelv és a nyelvek	355
ANDOR JÓZSEF, A lexikális szemantika és pragmatika határvonalain: Interjú Kiefer Ferencsel	232, 360
BALÁZS GÉZA, Bencédy József 90 éves	505
BÁNRETI ZOLTÁN, A nyelvi rekurzivitás és a tudatelméleti képesség afáziában	298
BARANYINÉ KÓCZY JUDIT, Az <i>erdő</i> konceptualizációja a magyar népdalokban	318, 398
BÁRTH M. JÁNOS, Honti László főszerk., A nyelvrokonságról. Az török, sumer és egyéb áfium ellen való orvosság	348
BÉKÉSI IMRE, Vizsgálódások a kizáró ellentét körében 21. – A társadalom nyelviségének és a nyelviség társadalmának fáradhatatlan bűvára. Deme László (1921–2011)	368
BENE ANNAMÁRIA, Az igekötők szerepéről a magyar nyelvben	309
BÜKY LÁSZLÓ, (El)zalámbol 78. – Kosboros szilva 198. – <i>Varsavész és vécfá</i> 337. – Trancsírozó tányér	459
DÖMÖTÖR ADRIENNE, Egyes és többes számot váltakoztató jelzős szerkezetek a kései ómagyarban, a középmagyarban és az újmagyar kor első felében 160. – Dömötör Adrienne írja	382
EÖRY VILMA, Wacha Imre 80 éves	378
FEHÉR KRISZTINA, Gombocz Zoltán mint európai nyelvész	72
FODOR KATALIN, Karmacsi Zoltán – Márku Anita szerk., Nyelv, identitás és anyanyelvi nevelés a XXI. században	107
FORGÁCS TAMÁS, É. Kiss Katalin – Hegedűs Attila szerk., Nyelvelmélet és dialektológia	93
GALLASY MAGDOLNA, Kontra Miklós – Bakró-Nagy Marianne szerk., A nyelvészetről egyes szám első személyben II.	213
HAJDÚ MIHÁLY, Farkas Tamás, Családnév-változtatás Magyarországon	345
HOLLER LÁSZLÓ, Géza vagy István idejében alapították-e a veszprémi válygyi monostort?	276
JUHÁSZ DEZSŐ, Búcsú Benkő Loránttól III. 7. – A Magyar Nyelvtudományi Társaság 106. közgyűlése	115
KABÁN ANNAMÁRIA, Babits-versek az intertextualitás szövegszervező erőterében	325
KEMÉNY GÁBOR, Büky László 70 éves	502
KERTÉSZ ANDRÁS, Az episztemológiai tolerancia elve az elméleti nyelvészetben	129
KICSI SÁNDOR ANDRÁS, Nosztalgia	199

KISS JENŐ, Búcsú Benkő Lorándtól II. 4. – Nyelvromlás? 9.	
– Hadrovics Lászlóra emlékezve 120. – Péntek János 70 éves 249.	
– Az Új magyar tájszótár – egy beteljesült szótári vállalkozás	469
É. KISS KATALIN, Kiefer Ferenc 80 éves	247
KONTRA MIKLÓS írja	126
KOVÁCS APOR írja	254
KÖVECSES ZOLTÁN – SZABÓ RÉKA, Czakó Gábor, Beavatás a magyar észjárásba	220
MIZSER LAJOS, Bereg megye 1570. évi személynevei	123, 251, 379, 507
NAGY L. JÁNOS, Énekelt szövegek kiasztikus alakzatainak elemzéséhez	176
NEMESI ATTILA LÁSZLÓ, Dér Csilla Ilona, Grammatikalizáció	495
NÉMETH BOGLÁRKA, Az állapotok aspektuális kategóriájáról	428
NYOMÁRKAY ISTVÁN, Bańcerowski Janusz 70 éves	243
ÖRDÖG FERENC, Farkas Tamás – Kozma István szerk., A családnév-változtatások történetei időben, térben, társadalomban	208
PESTI JÁNOS, Wacha Imre, Igényesen magyarul. A helyes kiejtés kézikönyve 351. – <i>A tételöm ~ tételēm</i> tájszavunk korábbi jelentéséhez	461
PÉTER MIHÁLY, A nyelv meghatározatlan tárgyiassága	385
PETHŐ JÓZSEF, Krúdy Nyírség-képei. A fogalmi integráció stílus- és jelentésképző szerepe	39
PUSZTAI FERENC, Pais Dezső katedrája	478
SEBESTYÉN ÁRPÁD, Tudománytörténet – „belülnézetből”. Benkő Loránd, Magyar nyelvtudósok a XX. században 85. – Szabó T. Attila Erdélyi Történeti Helynévgyűjtése (2001–2010)	486
SIPTÁR PÉTER, Alakváltozatok, allomorfolk, alternációk	147
T. SOMOGYI MAGDA, Farkas Tamás szerk., Régi magyar családnevek névvégmutató szótára. XIV–XVII. század 112. – Janurik Tamás, Magyar képzőszótár. A mai magyar köznyelv képzőváltozatai	227
SZATHMÁRI ISTVÁN, Mit mutatnak Mikesnek „Az Ifjak Kalauza” fordításán elvégzett javításai?	453
SZELP SZABOLCS, Egy újabb és egy elfeledett adat a <i>lecsó</i> történetéhez 81. – A Nikolsburgi ábécé szerzősége és keletkezési ideje	407
SZENTGYÖRGYI RUDOLF, Egy ómagyar magánhangzó-változásról 193. – Hókuszpókusz	463
Szerkesztőség, Búcsú Benkő Lorándtól 2. – A szerkesztőség írja	126
TÁTRAI SZILÁRD, Nemesi Attila László, Az alakzatok kérdése a pragmatikában	499
TERTS ISTVÁN, Szépe György 80 éves	375
TOLCSVAI NAGY GÁBOR, Kognitív egység és funkcionális változás a magyar nyelv történetében	257
TÓTH PÉTER, Mokány Sándor és Mokányné Nagy Katalin kárpataljai nyelvjárásgyűjtéseiről	483
VARGA DIÁNA, A felszólító mondatok szerkezete	60
H. VARGA MÁRTA, A különleges szerepű előhangzókrol	50
VIZI E. SZILVESZTER, Búcsú Benkő Lorándtól I.	2
C. VLADÁR ZSUZSA, Éder Zoltán 80 éves	245

VÖRÖS FERENC, Hajdú Mihály, Családnevek enciklopédiája.

Leggyakoribb mai családneveink 200

ZELLIGER ERZSÉBET, Hoffmann István, A Tihanyi alapítólevél

mint helynévtörténeti forrás 491

ZOLTÁN ANDRÁS, *Studia Etymologica Cracoviensia* 14 (2009) 104.

– Hadrovics László, az etimológus 340

Kisebb közlemények 72, 193, 325, 453

Különfélék 232, 360

Levélszekrény 126, 254, 382

Nyelvtörténeti adatok 123, 251, 379, 507

Szemle 85, 200, 345, 486

Szó- és szólásmagyarázatok 78, 198, 334, 459

Társasági ügyek 115, 243, 368, 502

Tudománytörténet 340, 469

SZÓ- ÉS TÁRGYMUTATÓ

adatorientált szemlélet

a nyelvészeti elméletalkotásban 129–44

ad kangrez via (TA.) 494

ágentivitas szemantikai-jólformáltsági tesztjei
438–40

alakzatok 499–502

állapotok aspektuális kategóriája 428–51

állapotot kifejező predikátumok jellemzői
428–32

alternatív állapotértelmezések 446–8

Alsok hn. 334–5

aruk (TA.) 494

aspektuális igékkel való kombináció 440–2

aspektualitás 428–52

Babits-versekkel dialogizáló

Kovács Ferenc-versek 325–33

balátin (> *Balaton*) (TA.) 193–8

Balogh Albin véleménye a veszprémvölgyi
monostor alapításáról 277–94

Balu(u)anis hn. 196–7

Bañcerowski Janusz 243–5

Bárczi Géza 91–3

Bencédy József 505–7

Benkő Loránd és munkássága 1–8

Benkő Loránd, Magyar nyelvtudósok
a XX. században. Múltatások, emlékezések
85–93

Bereg megye 1570. évi személynevei 123–6,
251–4, 379–82, 507–10

Berehovo hn. 105

beszédművelés 351

beszéd, színpadi beszéd 353–5

budapesti iskola 93

Büky László 502–5

családnevek 112–5, 125–6, 200–13, 251–4,
345–7, 379–82, 507–10

családnév-változtatás 205, 208–13, 345–7

családnév-változtatások „erőtere” 346–7

családnevek névvégmutató szótára 112–5

Czakó Gábor „Beavatás a magyar észjárásba”
című kötetének kognitív nyelvészeti
szempontú ismertetése 221–6

dallamprozodéma 95

Deme László 368–74

Dér Csilla Ilona, Grammatikalizáció 495–9

dialektológia és nyelvelmélet 93–103

Éder Zoltán 245–7

egyes és többes számot váltakoztató

jelzős szerkezetek 160–75

elméleti nyelvészet és nyelvjáráskutatás 94

előhangzó funkciói 52–3

(el)zálámbol 78–81

- émely 341
- episztemológiai tolerancia elve
az elméleti nyelvészetben 129–47
- 'erdő' fogalom aktuális jelentései népdalokban
320–5, 398–406
- erdő* szavunk jelentésszerkezetének
kognitív elemzése 320–5, 398–406
- erdő* szavunk konceptualizációja népdalokban
318–25
- Farkas Tamás – Kozma István szerk.,
A családnév-változtatások történetei
időben, térben, társadalomban 208–13
- Farkas Tamás, Családnév-változtatás
Magyarországon 345–7
- Farkas Tamás szerk., Régi magyar családnevek
névvégmutató szótára. XIV–XVII. század
112–5
- felolvasás 354
- felszólító jelentéstartalom a felszólító mondatban
60–3
- felszólító mondatok a generatív nyelvelméletben
63–5
- felszólító mondatok szórendi és szerkezeti
sajátosságai 60–78
- felszólító operátor a felszólító mondatokban
60–70
- fog* ige és származékainak jelentés-kiterjesztése
268–70
- fotudi* (TA.) 494
- főnévi igenév toldalékának allomorfjai
a harmadik személyű alakokban
148–60
- főnévi igenév toldalékának változatai 147–60
- fuk* (TA.) 493
- gazda 106
- gerle 105
- Gombocz Zoltán 88
- Gombocz Zoltán, az európai nyelvész 72–8
- grammatikai ítéletek megbízhatósága
129–44
- grammatikus válaszok afáziasoknál 300–7
- Györffy György vélekedése a veszprémvölgyi
monostor alapításáról
és oklevele keletkezési idejéről 276–93
- Győr környéki települések történeti helynevei
334–7
- Hadrovics László 120–3
- Hadrovics László, az etimológus 340–4
- Hajdú Mihály, Családnevek enciklopédiája.
Leggyakoribb mai családneveink 200–8
- hanglejtésformák 95
- hasonlat 42–8
- határozott számnévi jelzős szerkezetek 164–74
- hely* (TA.) 493
- helyes magyar kiejtés 351
- helynevek 105, 334–7, 492–4
- hiátustöltés 150–8
- hiátustöltés rendszere az angol dialektusokban 95
- Hoffmann István, A Tihanyi alapítólevél
mint helynévtörténeti forrás 491–4
- Honti László főszerk., A nyelvrokonságról.
Az török, sumer és egyéb áfium ellen való
orvosság 348–51
- huszadik századi magyar nyelvészek emlékezései
tudományágukról, tudományos
élettörténetükről 213–20
- huszadik századi magyar nyelvtudósok 85–93,
213–20
- igekötő mint delimitáló elem 316–7
- igekötős ige jelentésszerkezete 270–1
- igekötő szerepe 309–17
- igemódosító 61–71
- interjú Kiefer Ferencsel 232–43
- intonáció polifunkcionalizmusa 390
- Janurik Tamás, Magyar képzőszótár.
A mai magyar köznyelv képzőváltozatai
227–32
- jelentésalakzatok 500–2
- kangrez via* (TA.) 494
- Karmacsi Zoltán – Márku Anita szerk., Nyelv,
identitás és anyanyelvi nevelés
a XXI. században 107–12
- kárpátaljai magyar nyelvhasználat 107–12
- kárpátaljai nemzetközi nyelvi konferencia
előadásai 107–12
- kategorizációs problémák a nyelvi struktúra
különböző szintjein 387–92
- képzőszótár 227–32
- Keresztes* hn. 335
- keresztvezető stófaszerkezet 176–92
- keretszemantika 238–9

- kiasztikus alakzatok népdalokban 176–92
 Kiefer Ferenc 247–9
 kisebbségi nyelvi helyzet 107–12
 É. Kiss Katalin – Hegedűs Attila szerk.,
 Nyelvelmélet és dialektológia 93–103
 kizáró ellentét 21–38
 kompozicionalitás 240–2
Koncsek csn. 206
 Kontra Miklós – Bakró-Nagy Marianne szerk.,
 A nyelvészetről – egyes szám
 első személyben II. 213–20
 korai szláv–magyar nyelvi kapcsolatok 104–5
 korcsolya 106
 kosboros szilva 198–9
Kovács csn. 205
 kötőmód 61–8
 Krúdy-szöveg kognitív stilisztikai elemzése
 39–50
 különleges szerepű (jelentésváltozást kísérő)
 előhangzók 50–60
- lánc 341
 latin nyelv egyes hangváltozásainak legjellemzőbb
 típusai 95–6
 lecsó 81–4
 lexikális szemantika és pragmatika határterülete
 232–43
Lövő hn. 105
- Maglód* hn. 105
 Magyarböd (Kelet-Szlovákia) nyelvjárása 98
 magyar etimológiai kérdések krakkói kiadványban
 104–5
 magyar nyelv eredete 348–51
 magyar nyelv kognitív szemantikai alakulás-
 története 258–76
 Magyar Nyelvtudományi Társaság
 106. közgyűlése 115–20
 magyarországi német nyelvjárások 98–9
 magyar rovásírás ábécéjének lejegyzése 407–25
 mai magyar családnévek 200–8
 mai magyar köznyelv képzőváltozatai 227–32
 másodlagos rezutatív predikáció 310–4
 megismerés 43–8
 Melich János 87–8, 278, 284, 294
 Melich János feltételezése a veszprémi
 monostor alapításáról 284, 294
 metafonézis az olasz nyelvjárásokban 96–7
 metafora 40–8
- Mikes Kelemen, Az Ifjak Kalauza 453–9
 Mikes 1751-ben végzett javításai
 Az Ifjak Kalauza 1724/1744-es fordításán
 453–9
 Mikes viszonya az irodalmi nyelvi normához
 454–8
minden utáni számhasználat 170–2
 Mokány Sándor és Mokányné Nagy Katalin
 kárpátaljai nyelvjárásgyűjtéseiről 483–5
 mókus 342
 mondat- és szövegfonetikai eszközök szerepe,
 rendszere 354
 Moravcsik Gyula vélekedése
 a veszprémi monostor alapításáról
 és oklevele keletkezési idejéről
 276–93
- Nemesi Attila László, Az alakzatok kérdése
 a pragmatikában 499–502
nem..., *hanem* kibővülése-beépülése
 a kizáró ellentétes szerkezetben 21–38
 nem határozott számnévi jelzős szerkezetek
 167–74
 népdalszövegek elemzése 177–92, 398–405
 népnyelv és a sztenderd magyar értelmezései
 265–8
 népnyelv és a sztenderd (irodalmi nyelv)
 szembenállása az értelmezésekben
 258–73
 névmagyarosítás 208–13, 345–7
 névszók toldalékolása 50–60
 nikolsburgi ábécé keletkezési ideje 422–6
 nikolsburgi ábécét tartalmazó könyv 407–15
 nikolsburgi ábécét tartalmazó könyv
 jegyzeteinek szerzője 416–26
 nosztalgia 199–200
Novák csn. 205
 nyelvcseré 98
 „Nyelvelmélet és dialektológia” című
 piliscsabai konferencia 93–103
 nyelv és az azt beszélő közösség kölcsönviszonya
 261–8
 nyelvészeti adatok problémája
 a grammatikalitási ítéletekben 129–44
 nyelvészeti elméletalkotás tudományelméleti
 alapjai 129–47
 nyelvi értés sémákon alapuló felfogása 392
 nyelvi és nyelvváltozati rendszerek térbelisége
 99–100

- nyelvi képek jelentésszerkezete 40–8
 nyelvi rekurzivitás afáziabeli korlátozódása 298–308
 nyelvi (szemantikai-jólformáltsági) tesztek az eseménýtípusok kategorizációjához 436–8
 nyelv meghatározatlan tárgyiassága 385–95
 nyelv mint ellentmondások egysége 393–5
 nyelvi változás 9–20
 nyelvjárások mondattani alapú elkülönítése 100–1
 nyelvrokonság 348–51
 nyelvromlás 9–20
Nyúl hn. 335
- ómagyar *i > u > o* hangváltozás 193–8
 óriás 343
- „önnyitó” toldalékok 148–9
- Packalló* hn. 336
 Pais Dezső 276–8, 281, 478–83
 paradigmatisz szabályosságok és nyelvjárási változatok a magyar alakokban 97–8
 Péntek János 249–51
petra hn. (TA.) 492–3
 por 341
 pragmatikai-intervallumszemantikai tesztek az állapotok alapvető jegyeinek kimutatására 433–6
 prototípus-elmélet 235–6
 prototípus-elmélet a szójelentés megközelítésére 391
- Rabuca ~ Rábca* hn. 336
Ravasz hn. 336
 romániai (erdélyi) magyar nyelvtudomány 249–51
- sajátos szörendű felszólító mondat típus 69–70
 Simonyi Zsigmond 86–7, 209
Sokoró hn. 335, 337
 sorrendi kereszteződések magyar népdalokban 177–92
 statikusság meghatározása és tesztelése 448–51
Studia Etymologica Cracoviensia 14 (2009)
- sublativusi esetű rezultatív kifejezés státusának vizsgálata 309–17
sumig (*Somogy*) hn. 194–8
- sz-szel bővülő v tövű igék csoportja 147–8
 Szabó T. Attila 89–91
 Szabó T. Attila Erdélyi Történeti Helynévgyűjtése (2001–2010) 486–91
 Szabó T. Attila helynévkutató tevékenysége 486–91
 száll 343
 személynevek 123–6, 203–7, 211–3, 251–4, 345–7, 379–82, 507–10
 Szépe György 375–8
 szerkezetileg illesztett válaszok afáziásoknál 299–308
 szerkezeti rekurzivitás 298–308
 szimbólumok 389–92
 szóalakhasadás 50–8
 szóképzés 227–32
 sztenderdizáció és következményei a népnyelvben 263–5
 sztenderdizáció mint nyelvi tervezés 263–73
- tagadó felszólító (tiltó) szerkezet 65–8
 tájszavak 474–6
 tájszótárak 49–77
 Tihany 492–3
 tegezés, magázás/önözés szemantikája 271–2
 teszt típusok az állapotok alapvető jegyeinek kimutatására 433–51
tételom ~ tételēm tájszó jelentése 461–3
 14–16. századi családnevek névvégmutató szótára 112–5
 toldalékvariánsok 50–60
 trancsírozó tányér 459–61
turku (TA.) 493
- u[g]rin* (> *Ugron*) szn. (TA.) 194–8
 Új magyar tájszótár 469–78
- varsavész, vécsa 337–9
 vászon 342
 veszprémvölgyi monostor alapítása 277–98
 veszprémvölgyi adománylevél datálása 276–94
 Wacha Imre, Igényesen magyarul.
 A helyes kiejtés kézikönyve 351–5